

za pošti prejemnik:
 za
 celo leto naprej 26 K -- h
 pol leta : 13 --
 četrt : 6, 50 --
 mesec : 2, 20 --

V upravnih prejemnikih:
 za
 celo leto naprej 20 K -- h
 pol leta : 10 --
 četrt : 5 --
 mesec : 1, 70 --

Za pošiljanje na dom
 20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inzerate sprejema upravnštvo v Kato. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopis se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izven tedne in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 19.

V Ljubljani, v petek 24. januarja 1902.

Letnik XXX.

Slovani med sabo.

Poročani smo zadnjič o »secesija« rusin-skih dijakov iz Lvova. Poljski element, ki je prišel v Galiciji do moči, jih je izpodrinil, in šli so v tujino. Ker ravno sedaj razni dogodki obračajo našo pozornost na medsebojne razmere med Slovani, nastejmo različne prilike in neprilike med njimi.

Na severu je nasprotje med Poljaki in Rusi plod dolgotrajnega razvoja. Izza časov tatarskih vojak sem datirajo krvavi boji med obema narodoma. Ko je bila Poljska velika in mogočna kraljevina, stezala je svojo oblast proti vzhodu in odbijala napade »Moskalov«, ki so napadali njene meje. Prišla je žalostna delitev poljske kraljevine med Avstrijo, Nemčijo in Prusijo. Poljska moč je bila srta, a ponos tega žilavega naroda je bil v sponah, in spomin na slavno zgodovino ne miruje. Rusi so se v rešnici pregrešili nad Poljaki, ko so zaradi svoje absolutistične državne ideje hoteli s silo porušiti Poljake in jih potegniti v razkol. Za časa Katarine II. in tudi še v prošlem stoletju je brezsrčna birokracija s pomočjo kozakov in knute grdo gospodarila med Poljaki, in to jih je navdalo s sovraštvom do »Moskalov«, katero se ne bo dalo izruti še iz več generacij. Zdi se, da je zdaj mnogo boljše. Čim bolj napreduje Rusija vsestransko v moči in omiki, tembolj izginja orientalsko nasilstvo. V istini so zdaj oni Poljaki, ki so pod rusko vlado, vodilni v duševnem življenju in v slovestvu poljskem. Njihovi časopisi so najboljši, in književna dela ruskih Poljakov stoji na višini glede znanosti in umetnosti.

Slučno nasprotje so si Velikorusi ustvarili med Malorusi, ki se zovejo pri nas oficijelno »Rusini«, a sami se imenujejo »Ukrainci.« Sicer razlika med maloruskim in velikoruskim narečjem ni posebno velika, a vendar se Malorusi žilavo drže svoje individualnosti. Ta borba je jako huda, posebno v časopisju. Malorusom se v ruski državi ne daje toliko svobode, da bi se mogli uspešno razviti. Njihovemu slovestvu se dela ovira, ker jih oficijelna Rusija ne priznava kot na-

rod in njihovega jezika ne vpoštevata kot samostojen idiom, ampak samo kot ljudsko narečje splošnega ruskega jezika. Zato je pa literarno središče Malorusov v Avstriji in sicer v Lvovu. Ker se Poljaki ne morejo zanositi nad Velikorusi, zato se pa razširjajo na škodo Malorusov. V Galiciji imajo v vseh ozirih Poljaki vodilno besedo, in zato brezobzirno, ne delajoč mnogo razločka med »velikim« in »malim« Rusom, v šoli in v uradu prezirajo maloruski element. Razen tega je pa med Malorusi mnogo takih, ki so odpadli k velikoruski ideji in delajo propagando zato, da malorusko narečje popolnoma izgine in da se v slovestvu oprimejo vsi Rusi enega velikoruskega narečja. Ruska vlada seveda te težnje na vso moč podpira.

Praske med Poljaki in Čehi so manjšega pomena in se ponavljajo le sem ter tje v Šleziji zaradi sol. V časopisju pride semtertja do prepira, večinoma zato, ker se Čehi v nemajo bolj za Bure, nego za Poljake, a to se vedno kmalu poleže.

Tlačnim Slovakom so Čehi zamerili, ker so se v slovestvu ločili od njih. Razlika med češčino in slovaščino je še nekoliko manjša, kakor med slovenščino in hrvaščino. Ko bi bili Slovaki v avstrijski državi polovici, bi bilo morda prišlo do skupnega književnega jezika, a zdaj je že prepozno.

Na jugu je razpor med Hrvatji in Srbi. Gotovo so Hrvatje in Srbi eden narod, in njihov jezik je eden jezik, naj se imenuje že hrvaški ali srbski. A različne kulturne razmere so jih ločile in naredile med njimi nepremostljivo steno. Srbi so vzgajeni pod turškim jarmom kot razkolniki, ločeni od katoliške omike, Hrvatje pa so katoličani, duševno mnogo bližje zapadni omiki. To je pač glavni vzrok, da gredo tako daleč narazen. Srbi zdaj umetno delajo razliko tudi v jeziku vedno večjo.

Nekako ob strani sami zase stoji Bolgari. Komaj so se nekoliko oddahnili izpod turške oblasti, naredila jim je Srbija vojsko. Ta mrznja tli še med njimi, dasi na tihem. Slednjič smo še mi Slovenci, ki

nismo, kot znano, z nikomer skregani, kakor le — sami med seboj.

Tako je veliko drevo slovanskega rodu. Široko je in mnogo vej ima, krepkejših in drobnejših, in marsikateri lepi sud visi na njem.

Dva velika momenta sta zlasti, ki nas delita: jezikovne razlike in vera.

Glede jezika nam ne preostaja nič drugega, kakor da se pridno učimo raznih slovanskih narečij. Bilo bi dobro, ako bi profesorji slovenščine opozarjali na to, da ni tako težko, priučiti se raznih slovanskih jezikov, kakor si mladi ljudje po navadi domišljujejo. Primerjajoče slovansko jezikoslovje — ne v teoriji, ampak v živih zgledih — naj bi se pri pouku staroslovenščine bolj gojilo. Da mora hrvaščino razumeti vsak izobražen Slovenec, to je pač jasno. A zdi se nam za narodno splošno izobrazbo omikanega Slovence vedno bolj potrebno, da se priuči vsaj še enega slovanskega jezika. Pred vsem opozarjamo na ruščino. Na Nemškem, kjer gotovo Prusi ne goje panslavizma, se vedno bolj neguje ruščina, ker čutijo Nemci že njeno potrebo. Pri nas se navadno misli, da je znanje ruščine le »akademična«, versko idealno znanstvena vrednost, a to ni res. Potreba bo vedno bolj praktična, čimbolj se bo v medsebojnem občeivanju Slovanov izpodrivala nemščina kot občeivalni jezik.

Drugi moment, ki Slovane razdružuje, je verski moment. Nasprotje med katoličanstvom in razkolom deli slovanske narode v dva tabora, katera sta si različna po vsej svoji vzgoji. A ne le ta razlika cerkvá, ki stoji na krščanskem temelju — zdaj razdružuje Slovane še posebno materialistični liberalizem, ki se je postavil direktno nasproti vsem krščanskim tradicijam.

To so razdružujoči elementi v Slovanstvu. Našteli smo jih čisto objektivno. Mi mislimo, da delamo v smislu velike katoliške ideje, ako pripomoremo kaj do tega, da se pravično pojmovanje zgodovinskega razvoja in odkrito spoznavanje medsebojnih razmer razširi in uglobi.

Zakaj propadajo naša posestva?

(Konec.)

Dokler so bila ta sredstva še v otročjih čevljih, se je ravnala cena po letini, dočim se danes, ko je mreža železnic in drugih prevoznih sredstev že tako ozko zanjasta, o slabih letinah žito ne podraži več tako, kakor nekdanj, kajti vsa potreščina enega kraja se hitro poravnava iz pokrajin, kjer je bila žetev obilna in kjer je kmetijskih pridelkov na preostanek.

Bili so časi, ko se je vse delo vršilo s človeškimi rokami in živalsko silo; dandanes rabimo najrazličnejše stroje, ki nadomestujejo drago ročno delo, in število teh strojev je tako naraslo, da je treba za njih poznavanje dolgoletnega učenja.

Nekdanje čase gospodarski obrt ni bil tako razširjen, kakor je sedaj. Pri nas žal le bore malo, vse drugače pa cvete poljedelski obrt, kakor izdelovanje sladkorja iz pese, žganja, alkohola, pridelovanje škroba itd. pri naših sosedi bolj na severu, na Nižje Avstrijskem, Češkem, Moravskem. To zopet obilno vpliva na vse gospodarsko življenje.

Nekdanj se je ročno delo človeško plačevalo slabo, dandanes je cena delavne roke vsled narodno-gospodarskega in obrtnega razvoja visoka. Zato je treba gospodarju dobro premisliti, kako bi drago človeško delo nadomestil s cenejšim tam, kjer se sploh da nadomestiti.

To so izmed mnogih razlogov nekateri, ki naj predočijo, da je treba drugim razmeram druge gospodarje.

Kar je veljalo za naše očake, ne velja vse in vsikdar za naše potomce.

V tem oziru se mora tudi pri našem veleposestvu in pri premožnejšem kmečkem stanu mnogo na boljše obrniti, ako hočemo, da bodeta napredovala in se mogla vzdržati.

Je pa še drug razlog, ki nam pojasnjuje, da potrebuje kmečki strokovne izobrazbe.

S prevzetjem domačije, in tu si mislimo večje, obsežnejše posestvo, prevzame imetnik poleg navadno mnogih služnosti in dol-

LISTEK.

Revež.

Spisala Marija.

(Dalje.)

V farni cerkvi zazvonilo je poludne. Skobacal se je Jože raz klopi in hitel iz hiše po prašni cesti navzdol. Koncem vasi je krenil po ozki stezici proti domu, kjer se je v veliki skledi hladilo še borno kosilo.

»Lej ga, lej ga, še poštenega pozdrava mi ne privoščiš. Da, saj revež nima prave pameti«, mrmral je čevljar in gledal za odhajajočim Jožetom.

Drugo jutro pa je razložil Mihec iz velike mavhe svoje čevljarstvo orodje na nizko, nalašč zanj pripravljeno mizo. Napravil je velik križ, da bi mu šlo delo prav urno izpod rok, ter jel pregledavati stare čevlje, katerih je celo kopo ležalo pred njim.

Ni se še odločil, katerih da bi se najprvo lotil, ko je začel s ceste neznansko vpitje in kričanje otroških glasov. Vedno bliže in bliže so prihajali neubrani glasovi in že je bilo razločiti posamezne besede:

»J-že, Sivka, Sivka — beži, — oče Miklavž gredo s cepcem, — beži — beži!« »Lej ga šmenta, menda pa Jožeta preganjajo ti zanikerni otročaji«, vzkliknil je Mihec in stopil k oknu. In res, — cela tropa otrok majhnih in velikih se je podila za Jožetom kateri je kar najhitreje letel proti županovi hiši.

Dolga suknja je vihrala na vse strani, kajti predpasnik se mu je vsled urnega gibanja razvezal in pustil suknji prsto pot. Da bi ga ne zgubil, stiskal ga je z levico k sebi, z desnico pa je držal citre, mahal po zraku in na vse grlo vpil. »Stric, ubili me bodo, — ubili!« Hu, hu, zajokal je, da so se otroci zakrohotali in še bolj kričali: »Jože, beži, če ne bo cepce pel!«

To je bilo pa čevljarju Mihcu le malo preveč. Kakor bi trenil, stal je na cesti pred otročjo druhaljo, katera se je hipoma razkropila na vse strani, kajti Mihčeva brezovka in nagubančeno njegovo čelo oznanjevala nista nič dobrega.

Ko je Jože videl, da se je sovražnik spustil v beg, ter se čutil v popolni varnosti, vstopil se je široko sredi ceste, žugal s pestmi in vpil: »Gorje tistemu, ki pride prvi meni v roke, — kar zdrobil ga bom, — pa ga bom! Kaj ne stric, da ga bom?«

Največje hudo na svetu za Jožeta je bila lakot in pa tisti nesrečni spomini na Sivko in očeta Miklavža cepce. Ves pogum je upadel revežu, ako ga je kdo domislil onega osodepolnega trenutka, in bežal je, kakor da bi mu gorelo za petami.

Nagajivi otroci pa so Jožeta tako radi dražili s Sivko in cepcem, čeravno večina od njih ni vedela pomena besed. Dovolj jim je bilo, da so spravili Jožeta v jezo in beg. Na pragu županove hiše je stala rudečelična Minka, domača hči, ter opazovala smešni ta prizor. »Le daj jih, Jože, le! Kadar jih dobiš, jih daj!« dejala je smeje se, »sedaj pa stopi k nam v hišo, da se ti malo strah poleže.«

Ni mu bilo treba dvakrat reči, ker je vedel iz skušnje, da je pri županovih beli kruh doma, v zlasti če imajo čevljarja v hiši, — in beli kruh se ne dobi vsak dan.

Usedel se je na klop poleg Mihčevega stola in brisal s predpasnikom še vedno solzne oči. A ko je stegnil roke po velikem kosu kruha, katerega mu je Minka ponudila, in še enkrat globoko zdihnil, — pozabljeno je bilo vse gorje.

»Ta pa gre po dolini ta, še bolje ko moji žgančki, kaj?« dejal je smeje se Mihec, ko je Jože zadnji kos potlačil v usta.

»No, Jože, sedaj pa pokaži, kar to je Mihec naučil«, prosila je Minka tako prijazno, da se še Jože ni mogel ustavljati njeni prošnji. Vstal je, postavil se v sredo hiše in pričakoval Mihčevega povelja. »Postavi se, kakor vojak pred generalom in Minki salutiraj!« — velel je ta.

Zravnal je nerodni rekrut svoje ude kolikor mogoče ravno, glavo dvignil kvisko, da se je Minka na ves glas zasmejala, desnico pa je položil preko čela, kar je imelo pomeniti vojaški pozdrav. »Dobro«, pohvalil ga je Mihec, kateri se je še vedno rad spominjal vojaških let. »Sedaj pa« — malo je obmolnil in dal Jožetu odloga, da se pripravi na težko vajo — sedaj pa »laufschrift«, zavpil je, da se je Jože kar stresel. Potem pa je zdirjal po hiši na okrog, da je Minka radi varnosti skočila na klop.

»Tako, — vse dobro! H koncu, pa še eno zapoj, — več tisto o Jožetu junaku!« prigovarjal je Mihec, »ki sem jo jaz zložil«. Malo se je nakremžil Jože, a vendar brez ugovora raztegnil velika usta in s hreščočim glasom po nekem narodnem napevu zapel:

»Jaz sem Jože korenjak,
 Če je treba čvrst junak!
 Dekletom pa, — je že tako
 Rado k meni ozre oko!

(Dalje prib.)

51 20/2

gov v last večjo vrednost, recimo 80.000 K in več. Ako država in dežela že pri vsakem rokodelcu, obrtniku in trgovcu, pri vsakem uradniku, podjetniku itd. zahtevata teoretično in praktično usposobljenost z dokazilom, koliko bolj bi bila in je tudi dandanes potrebna tu sposobnost, če se prevzame tako premoženje in gospodarstvo!

Kakor je državi in človeški družbi sploh na tem, da se izkažejo razni stanovi s potrebnim znanjem za izvrševanje svojih dolžnosti, toliko bolj bi jej moralo biti na tem, da ima prvi stan, na katerega temelju sloni vsa človeška družba, to je kmečki stan, potrebno usposobljenost in da more svoje dolžnosti sedanjim razmeram primerno izvrševati.

In akoravno to pri celem stanu do zadnjega kočarja ni izpeljivo, pač pa je to postalo neobhodno potrebno in posebno nujno pri nas na Slovenskem pri veleposestvu in pri večjih kmečkih posestvih.

Ta dva stebra kmetijstva donášata neposredno državi in človeški družbi največ koristi. Zato je treba, da se jih obdrži na površju ter da se jima da pogoje obstanka in napredka.

Šola, posebno ljudska šola, sicer zelo dobrodejno vpliva na občno omiko in vzgojo, vendar se premalo ozira na kmečki stan. Zato ne more ne napraviti in ne vzdržati ravnotežja v teh predrugačenih razmerah. Istotako se ozirajo srednje šole le na potrebe drugih stanov.

Ako hočemo, da ostane in napreduje veleposestvo, obsežnejša posestva, in da ostane kmečki stan sploh, delujmo na uresničenje istih pogojev, ki so dandanes neobhodno potrebni za njihov obstanek in napredek, in to so:

I. Lastnik vsacega veleposestva ali obsežnejšega posestva, ki plačuje na leto vsaj 200 kron zemljišnega davka brez doklad, mora biti strokovno izobražen v kmetijstvu ali pa mora imeti kot poslovodjo strokovno izobraženo moč.

II. Vsako posestvo se sme le do gotove meje z dolgovi in služnostmi obremeniti.

III. Kmetijska veda naj se širi med pristoje odraslo kmetijsko mladino zlasti po nadaljevalnih kmetijskih tečajih, knjigah, kmetijskih časopisih itd.

IV. Sinovi onih zemljišnih posestnikov, ki plačujejo po 100 K in več direktnega zemljišnega davka, kateri so namenjeni doma za gospodarje, morajo obiskati vsaj nižjo kmetijsko šolo, kjer si pridobijo dandanes neobhodno potrebno teoretično in praktično znanje za svoj prihodnji stan.

V. Da se more i veleposestvo sedanjim razmeram ugodno razvijati, je želeto, da se najbolj inteligentna mladina iz kmečkoga stanu v svoji meri posvetuje študijam na srednjih kmetijskih in na visokih poljedelskih šolah, da se tu usposoblja za stanove oskrbnikov in uradnikov na veleposestvih ter za učitelje in profesorje na raznih kmetijskih šolah in sličnih zavodih.

Izmed mnogih vzrokov navedli smo nekateri in sicer najtehtniše, zakaj kmečki stan hira.

Ako hočemo in to moramo, da se kmetijstvu pomaga, moramo začeti tam, kjer je uspeh in potreba največja in odkoder se bode potem širilo znanje po vsem stanu in kjer je pričakovati splošen povoljen izid t. j. pri veleposestvu in pri večjih posestnikih.

Kjer si vzgledno svoja posestva oskrbujejo, tam se tega dela prej ali slej poprime tudi priprosto kmečko ljudstvo, posebno če se mu tudi od strani šole in družih javnih oblastev priskoči na pomoč. To jasno vidimo pri regeneraciji po trtni uši uničenih vinogradih.

In zato, dokler se pri veleposestvu ne bode pripoznala važnost in potreba strokovnega izobraženja in znanja; dokler se ne bodo silili sinovi večjih zemljišnih posestnikov, da morajo pohajati kmetijske zavode; dokler ljudska šola med kmečko mladino ne bode bolj intenzivno širila kmetijske véde; dokler ne bode med inteligenco tudi mnogo takih strokovnjakov iz raznih kmetijskih véd, ki bodo tudi na tem polju v občo korist delovali — toliko časa bodo naša posestva propadala. Zgodovina nas uči, da je razvoj blagostanja narodov ne-

razdružljivo spojen s potrebno izobrazbo in plemenitostjo srca, da le omikan, neodvisen in samostalen narod spoznava in vé ceniti vrednost svojo in dospe do lepše, vzvišenejše bodočnosti.

Iz budgetnega odseka.

Proračunski odsek poslanske zbornice je včeraj, kot smo omenili, pričel razpravo o proračunu za pravosodno ministerstvo. Poročevalec o tem je poslanec E. Abrahamovič, ki je v svojem uvodnem govoru kazal na mnoge hibe v pravoosodju. Omenjal je mej drugim izredno počasnosti v kazenskih preiskavah in pomanjkljivosti pri izvršitnih zadevah.

Posl. dr. Derschatta je poročal o »justični upravi«, »novih zgradbah« in »kaznilnicah«. Priporočal je zahteve sodno-pisarniških uradnikov in onih pri zemljiški knjigi ter opisoval neugoden položaj pomožnih slug in začasnih in pomožnih paznikov.

Pri tej priliki se je pa Derschatta tudi izredno »prikupil« obrtnikom. Pozival je pravosodno upravo, naj razširi delovlastni režiji in še intenzivneje uporablja kazence za dela na prostem in posebno pri poljedelstvu. S to svojo zahtevo se je postavil poročevalec v direktno nasprotstvo z najpravičnejšo zahtevo malih obrtnikov. — Konečno je tudi priporočal zahteve raznih uradniških kategorij.

Poslanec Pernstorfer je urgiral predlogo novega tiskovnega zakona in grajal sedanjo konfiskacijsko prakso.

Konečno je slov. poslanec Robič govoril o pravosodnih razmerah na Slovenskem, posebno na Spodnjem Stajerskem. Omenjal je, da se uradniki slovenske narodnosti čim največ mogoče premeščajo s Spodnjega Stajerskega na Kranjsko, da se na ta način v slovenskih delih dežele naredi prostor za nemške uradnike. Tazistem še nikdar ni bil v tolikem cvetu, kakor pod sedanjim predsednikom graškega nad sodišča. Ta vlada ondi v smislu neke gotove stranke, da si na ta način izbride madež, ki si ga je nadel po mnenju gotovih nemških krogov kot član Badenijevega ministerstva. Edino merodajna pri imenovanjih pri tem nad sodišču je volja vladajoče stranke. Proti takemu postopauju mora govornik kar najodločneje protestirati. — Žal, da te besede tudi pri dunajski pravosodni upravi ne bodo našle poslušnih ušes.

Notranji politički položaj.

V našem ministerstvu so v zadnjih dneh dospeli do prepričanja, da se je znatno izboljšal naš notranje-politiški položaj. Svoje trditve opirajo na dejstvo, da delo v budgetnem odseku izborni napreduje. To pa pač še ni zadostno jamstvo, da se je položaj res izboljšal, kajti v odseku tista opozicija, ki povzroča vladi največje preglavice, nima pravzaprav nikakega povoda, da bi pokazala vladi svojo moč. Prvo svoje delo je že dovršila s tem, da je prisilila vlado, poslužiti se provizorija. Z ostalim svojim načrtom lahko čaka in nima prav nikakega povoda zavlačevati razpravo v odseku. — Edino v toliko se je izboljšal naš parlamentarni položaj, da je moralno razbita poprej dokaj močna nemško-radikalna ladija. To pa volja seveda le toliko časa, dokler se zopet ne okrepi ena ali druga frakcija vsenemske stranke. Če bi dr. Koerber znal izrabiti sedanji, trenutno vsaj deloma ugodni položaj, bi to res pomenilo neko izboljšanje; toda če se bo, kar je pričakovati po naravi ministerskega predsednika, naslanjal na mogočnejega Wolfa proti Schönereerju, bi s tem oslabil moč Schönereerjevcev, podal bo pa obenem v roke bič Wolfu in prišel s svojo politiko z dežja pod kap.

Gospodarska organizacija med Poljaki v Prusiji.

Znano je, kako hud boj morajo biti Poljaki v protestantski Prusiji, znano pa je tudi, da so v tem boju navezani edino samo nase, ker jim sicer nihče ne sme pomagati, državna oblast jih pa le zatira.

V tej samopomoči jim dobro služi vedno bolj razcvitajoča se gospodarska organizacija. Prvo mesto zavzemajo kreditni zavodi, takozvani »spólki« ali »banki ludowe«. Prve take zavode so osnovali že pred dobrimi 40 leti po sistemu Schulze-Delitzsch. Sedaj jih imajo že 150. Največ jih je na Poznanjskem in v zahodni Prusiji, sedem pa v gorenji Šleziji. Udob so si nabrali zavodi v vseh stanovih, največ pa mej kmečkim prebivalstvom. Vsi zavodi so združeni v centralo »Bank Zwiastku spolek zarobkowich« v Poznanju pod pokroviteljstvom jako zaslužnega prelata Wawrzyniaka, pravega sina svojega naroda. Organizacija čvrsto napreduje, vodstvo je v izbornih rokah. Zavodi uživajo vseobče simpatije med narodom, njih gospodarski a tudi moralni vpliv je velik, zato so pa tudi trn v peti pruski vladi.

Belgijski prostozidarji.

Prostozidarji Belgije so se dne 6. t. m. sešli v Bruslju, da se razgovarjajo mej drugim o splošni volivni pravici in odpravi postavke za bogočastje. Belgijski framaioni so slično drugim bratom dosedaj vedno bobnali v svet, da se bore vedno samo proti »klerikalizmu«. Sedaj so pa prišli z resnico na dan; sami namreč priznavajo, da velja njih boj edinole katoliški veri. »Prostozidarstvo«, je rekel eden izmej govornikov, »je dandanes v vseh evropskih državah pa tudi v mnogih izvan-evropskih, kjer je katoliška cerkev na vrhuncu, mogočen in važen socialen (!) faktor. Tu si stojte nasproti katolicizmu kot zastopnik dogmatske avtoritete in framaonstvo kot nositelj načela o svobodi duha (!) in racionalizma. Boj proti katoliški veri, njenim naukom in disciplini, je glavno delo večine prostozidarjev v Franciji, Belgiji, Italiji, Španiji, na Portugalskem in v Južni Ameriki. Bratje v takih deželah pa nas morajo natančno poučiti o ondotnih razmerah potome nove revije, da moremo primerno uravnati svoje korake. V svoji lastnosti kot meščani naj naši bratje kot »zastopniki ljudstva«, bodisi kot poslanci, okrajni ali občinski zastopniki, z vsami silami delujejo na to, da se katoliška cerkev oropa vseh podeljenih jej privilegijev in da ne pridobinikakih novih. Na drugi strani naj pa bratje zastavijo vse sile v to, da se povsodi pobijajo dogme katolicizma in nadomestite z nauki racionalistiške filozofije. — Boj, neizprosni boj proti katoliški cerkvi je torej glavna naloga prostozidarstva po vsem svetu in tudi po Slovenskem.

Razno.

Dr. Lueger in častniki. Predvčerajšnjim se je vršil ples mesta Dunaja. Navzočen je bil tudi cesar. Pri buffetu je dr. Lueger trčil z mnogimi častniki, rekoč: »Tu smete trkati z menoj, gospodje, kajti to je moj hišni ples, tu se Vam ne more nič zgoditi. — Mnogo ogleduhov so prijeli na Gališkem. Ogleduhi so imeli od neke tuje vlade letne dohodke. Pri ogleduhih so dobili razne načrte. — Zaroka ruskega prestolonaslednika. Iz Petrograda poročajo: V tukajšnjih dvornih krogih o zaroki ruskega prestolonaslednika s črnogorsko princezino Ksenijo ni nič znanega. — Odstop kralja Aleksandra. Bivši srbski naučii minister Marinković, ki ima še sedaj važno ulogo v srbski skupščini, se mudi v Zagrebu in je izjavil, da so vesti o odstopu kralja Aleksandra neresnične. — Napredek Amerikancev napravljaja evropskim vladam utemeljen strah. Že davno bi cesar Viljem rad napravil gospodarsko zvezo evropskih držav proti Ameriki, sedaj so pa tudi Angleži prišli do prepričanja, da jim preprič z Amerikanci ne koristi, in pričeli so zagovarjati zvezo angleškega plemena. — Delegaciji bode te sklicani, kakor se poroča z Dunaja, v prvi polovici maja. Dela za določitev skupnega proračuna so se že pričela in bode v proračunu zahteva vojnega ministra za nove topove. Za potrebe mornarice se bode določila primerna ista svota, kot lani. — Crnogora je dobila 10.000 kg. smodnika iz Italije. — Rumunsko ministerstvo. V večerajšnji seji rumunskega parlamenta je minist-

sterski predsednik naznanil, da je kralj sprejel demisijo finančnega ministra. Njegove posle je prevzel ministerski predsednik. — Zmešnjava v Afganistanu. Po Indiji se širijo vesti, da se spomladi utegnejo prigraditi v Afganistanu resne stvari. Ob mejah se zbirajo ruske čete, ki utegnejo, ko se sneg stopi, udreti v Afganistan. Ob angleški meji se pripravljaja tudi Angleška, da brani svoje interese. Ob mejah se napravljajo bolnice in arsenali se napolnjujejo z orožjem. — Usiljivi Wolf. Wolf bode, kakor se govori v parlamentu, naznanil svoj vstop v klub vsenemske zveze. Ako ne bo sprejet, smatral bo to za »casus belli« ter se bo ločil od Schönereerja. — Ustaši v Venezueli hitro napredujejo. Predsednik Castro je v veliki zadregi. — Vojnaja Južni Afriki. Angleži odpošljejo v Južno Afriko 29. t. mes. osmi, 28. februarja pa deveti novozelandski polk. — Boji na Balkanu Iz Carigrada se poroča, da so bili v okraju Košana in v vilajetu Kosovo boji med Bolgari in turškimi vojaki; deset Bolgarov je mrtvih. Tudi po drugih krajih so se vršili boji in je mnogo oseb mrtvih in ranjenih.

Dopisi.

Iz Kranja, 23. jan. (Obrtna zadruga.) Poročilo o mojsterski veselici v zadnjem »Slovenskem Listu« je tako razdražilo g. I. Wohlgemutha, da je precej letel k svojemu pristašu, ki je skoval v »Slovenski Narod« dopis, poln nesramnih lažij in napadov na kranjske mojstre. Pisec nas pozivlje z imeni na boj. Prav, zato pa hočemo zavrniti njegove laži. Res je, da smo bili klerikalci, kakor nas on nazivlje, od začetka za zadrugo, toda ne za tak mišmaš, kakor ga nam po sedanjih pravilih hoče vrniti Wohlgemuth. Vložili smo za zadrugo menj razumni mojstri že celo 50 K kot dohodek veselice v mestno hranilnico, kar »razumnješi« Wohlgemuthovi mojstri letos niso storili. Odločno smo pa proti temu, da bi se zgoraj omenjeni denar porabil za zadrugo s prosto dopuščenimi obrti, ker smo ga namenili za mojstersko zadrugo.

Že na osnovnem shodu pri Jahaču pa smo bili mojstri proti zadrugi, ki bi preveč pritiskala vajence, ker so isti večinoma od revnih starišev. Predsednik Wohlgemuth je shod razustil, ker ni imel za - se večine, potem je pa s pečico svojih pristašev skoval pravila za ves sodni okraj kranjski. Ne da bi bil sklical obrtnike iz mesta in okolice skupaj, ki bi bili pravila preračevali, poslal je Wohlgemuth konfuzno zveržena pravila deželni vladi, ki jih je potrdila, ker je mislila, da je to želja kranjskih mojstrov. Vlada naj le potrjuje Wohlgemuthova pravila če hoče, toda silil nas nihče ne bo, da bi mi v svojo veliko škodo plesali po Wohlgemuthovih pravilih. Mogoče je, da sta rojena Wohlgemuth in njegov pisec pod srečno zvezdo, ali palače z našim denarjem pa vendar ne bodeta zidala, kakor se na dejata, in v njej predsedovala ter štela denar, ki bi precej prvo leto znašal 6000 K. Seveda si Wohlgemuth želi bolj srečne zvezde, ker sedaj ima le eno sobo na dvorišči za se, za ženo, 4 otroke in 3 učence (pomočnika že tako nima, ker je napreden mojster), toda srečnejša zvezda mu ne bo prisijala po »Narodovih« lažeh o kranjskih mojstvih. Laž je, kar trdi dopis, da ima kdo izmed nas po 6 učencev, laž je, da vajence uporabljamo za vse, da morajo pri nas vodo nositi, otroke pestovati, gnoj kidati, plenice prati in da se ničesar ne naučijo. Verjetno je, da se to godi pri Wohlgemuthu veliko bolj kot pri nas, ker on nima ne pestunje ne dekle, pa 4 majhne otroke. Tudi o gnoju so pri njem učenci morali slišati, dokler mu je napredništvo privoščilo konjica in šljakarski zaslužek. Laž je dalje, da je g. dekan Koblar nam mojstrom kandidate za zadrugo postavil. Okoli 40 samih mojstrov nas je bilo v nedeljo zbranih in postavili smo sami kandidate ter soglasno jih potrdili. Pokazal je razgovor na shodu tudi, kakšno zadrugo si mojstri želimo.

Mojstri iz mesta Kranja in okolice! Naš namen je, napraviti zadrugo v resnici mojstersko, brez gostilničarjev in branjev, ter znižati prispevke. Zato je treba, da izvolimo odbor, ki bode slaba Wohlgemuthova pravila praosnoval. Priporočamo vam zato, da pridete v nedeljo v Kranj in volite tele kandidate: Načelnik: Ivan Zupan, ustanjar v Kranju. Načelnika na mestnik: Urban Žebre, stavb. podjetnik. Odborniki: Alojz Götzl, slikar. Ferdinand Hleš, trgovec. Rudolf Jeglič, kamnosek. Matija Levec, knjigovez. Jožef Ovčjak, klobučar. Janko Potušek, brivec. Lovro Rebelj, krojač. Jernej Strniša, čevljar. Janko Šink, svečar. Jožef Štrin, ključavnikar. Franc Siferer, sedlar.

Franc Spenko, čevljar. Namestnik: Konrad Cadež, pek. Jožef Mohor, čevljar. Janez Rausch, čevljar. Urban Svetc, tesar.

Izpred sodišča.

Kunčič in elektriška. Znani izdelovalec sodovnice v Ljubljani gosp. Kunčič, ki doslej še ni mogel izvršiti svojega načrta, da bi se streljalo v Ljubljani meglo, ni menda nič kaj zadovoljen z ljubljansko elektriško. Včeraj se je vršila pred dež sodiščem z ozirom na Kunčičeve simpatije do elektrike razprava. Kunčič je obtožen, da je položil na tir elektriške železnice kamen. Kunčič odločno stoji na stališču, da zlobe ni zmoežen in da je bil samo njegov konj tako neumen, da je kamen brcnil na železnico. Obravnava se je preločila, da se osebno zaslži tudi konduktor, ki trdi, da je videl Kunčiča, ki se je na omenjen način hotel »posaliti« z ljubljansko elektriško.

Premeten mojster. Tesarski mojster K. iz Krivca pri Trzinu je bil nedavno radi neke stvari obsojen na 6 mesecev zapora. On je ves čas trdil, da je nedolžen, in je končno pričel očitati pričam, da so krivo pričale. Zato je dobil zopet 3 dni zapora. To se je mojstru K. zdelo vendarle preveč. Ker prva kazen še ni bila pravomočna, je uležil hitro priziv proti drugi kazni in je odpotoval v Ameriko. Včeraj bi se morala vršiti pri dež. sodišču obravnava radi njegovega družega priziva. Poziva k obravnavi sebe mojster v Ameriko ni dobil, pač pa ga je podpisala njegova žena. K obravnavi je včeraj prišel g. dr. Brejc, ki je izjavil, da bi moral povabiti dobiti mojster K. in da sprejem povabila od strani njegove žene nikakor ne zadošča. Sodišče je res sklenilo obravnavo preložiti za toliko časa, da se premetenemu mojstru poljubi — vrniti se v Evropo. To si pa bode mojster K. še dobro premislil.

Raztrgane šlape. Mojster M. Oblak je ovadil, da mu je njegov pomočnik Al. Jančar vzel šlape, o katerih se je pa dokazalo, da so bile vse raztrgane, in Jančar je navedel take okoliščine, da je bil pri prvi obravnavi oproščen. Drž. pravdnik je rekuriral. Tudi pri včerajšnji drugi obravnavi je bil Jančar oproščen.

Kam je izgubila ura? Simičevim v Ljubljani je bila ukradena ura. Sodili so nekega Gabrijela Trampuša, ki ima posel okoli izvoščkov in opravlja hlapčevska dela, dasi ima za seboj pet razredov srednje šole. Prizivno sodišče je Trampuša oprostilo, ker je manjkalo dokazov.

Paurov jabolčnik. Pekovski pomočnik Fr. Erjavac, sedaj v Kočevju, je uležil na dež. sodišče priziv, ker je bil obsojen, da je v družbi s svojimi tovariši ukradl lepo množino jabolčnika pekovskemu mojstru g. Pauru v Ljubljani in ga izpil. Erjavac ute meljuje svoj priziv s tem, da jabolčnika ni pil, »ampak je vanj samo jezik pomočil«. Sodišče seve ta argument ni upoštevalo in je Erjavcov priziv odbilo v pouk, da se v tako pridobljeni jabolčnik tudi jezika ne sme pomočiti.

Sodovničarji. Pred dež. sodiščem se je vršila včeraj prizivna obravnava g. F. P., uslužbenca zadruga sodovnice v Ljubljani, ker je bil obsojen pri okr. sodišču radi tega, ker je trgovcu s špecerijskim blagom gosp. Rud. Petriču očitel, da je oškodoval zadruga s tem, da je zadrugi dajal manj sladkorja, kakor ga je pa zadruga naročila. Obtoženec je izjavil, da je moral gosp. Petriča optovano opominjati, naj da manjkajočo koli čino sladkorja. Načelnik g. Maček mu je naročil, naj na to pazi ter sladkor tehtati in zato je pisal o tej zadevi pismo odboru, sedaj ga pa Petrič radi tega pisma toži. Govorilo se je pri sodišču tudi o tem, da revidirajo sedaj Petričeve društvene knjige in da so našli nedostatke. Zastopnik gosp. Petriča je izjavil, da je dotični denar pri njem založen in da je gosp. Petrič zahteval plačila za dela pri ustanovitvi zadruga. Prizivu g. F. P. dež. sodišče ni ugodilo.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 24. januarja.

«Slovenec» pred sodiščem. Razsodba, katero smo včeraj sporočili, je izenadila še celo liberalce. Dr. Lampe je od govoren samo za notico o glasovanju proti nadvojvodi Francu Ferdinandu v državnozbornski debati, ko so hoteli vsenemci člana cesarske hiše napadati, ker je bil prevzel protektorat nad katoliškim šolskim društvom. Da je dr. Tavčar glasoval z vsenemci, tega pač »Slovenec« ni kriv. Nazor, da je vsenemška stranka veleizdajska stranka, se je pa tudi v državnem zboru že mnogokrat od nemške in slovanske strani naglašal. Za nobeno drugo stvar ni bilo dokazov proti dr. Lampetu. Ravno nasprotno je bil še sam v uredništvu rekel, da se naj o ženskem telovadnem društvu nič ne piše.

Vkljub temu so ljubljanski porotniki pod predsedstvom gospoda Jurija Auerja sodili, da je dr. Lampe kriv vsega. S svojo pritožbo so ljubljanski občinski svetniki dosegli toliko, da ljubljanski reveži, kateri dan na dan prezebujajo beračijo okoli, ne dobe 1000 kron, katere so jim bile že namenjene. Kot razlog, zaradi katerega razsodba določuje namesto denarne globe zapor, se imenuje tudi njegov stan (die Stellung des Angeklagten). Mi zdaj opozarjamo le na to, kako piše »Narode«. Duhovnike imenuje »pujsi v kutah«, o ljubljanskem knezoškofu je pred kratkim v grdi, popolnoma zlagani notici pisal, kot da hodi okoli po kleteh pijančevati itd. Tako pišejo dan na dan in obkladajo poštene ljudi s sramotilnimi primki. Cim višja avtoriteta, tem ljutejša se sramoti. In vendar se proti temu nihče ne gane! »Slovenec« ima žalostno nalogo, da mora vsaj najgrše take podlosti zavračati. In pri tem preže liberalci od vseh strani nanj, da bi ga tožili in uničili. Jutri bomo pričeli celo razsodbo. Kdor jo bo hotel brati, naj pri vsakem stavku naredi paralelo med »Slovenec« in »Narodovo« pisavo. Mi mirne vesti sodbo prepučamo slovenski javnosti, katera ve, kako se godi pri nas. Liberalci bodo spoznali, da nas trpljenje krepki Videli bodo, da se s tožbami stranka, ki se bori za najsvetejšo idealo, ne da uničiti. Videli bodo, da o njih vkljub vsem nasprotnim naporom zori v ljudski duši sklepna sodba, ki bo vrgla liberalizem ob tla. Per aspera ad astra!

Nadvojvodinja Elizabeta na slovenskih tleh. Po včerajšnji poroki na soproznanje poroke Marijine se je nadvojvodinja Elizabeta s svojim soprogom podala na Bled. Včeraj se je odpeljalo v Beljak mnogo ljubljanskih železničarjev v paradni uniformi, da spremijo posebni vlak z visokima poročencema na Bled. V oknu Herzmannskega prodajalnice v Prešernovi ulici je bil včeraj razstavljen prekrasni šopek, namenjen za nadvojvodinjo Elizabeto. Iz Kranjske gore se nam o sprejemu na ondodni postaji danes brzojavlja: Dvorni vlak z visokima poročencema so naša društva pozdravila z lampijoni in godbo, velika množica prebivalstva pa z navdušenimi živio-klici! — Vlak se od Trbiža do Lesca seve ni nič ustavljal. O pripravah za vsprejem na Bledu smo svojim čitateljem že včeraj brzojavno sporočili. Na okrašenem leškem kolodvoru je ob pol 11. uri zvečer občinstvo pozdravilo novoporočenca z burnimi »Živio« klici. Tudi iz Ljubljane, Radovljice, Kranja in drugih krajev so prihiteli včeraj ljudje v Lesce. Poročenca sta se odpeljala proti Bledu v kočiji, v katero so bili upreženi 4 konji. Hiše so bile okrašene z zastavami, cesta je bila razsvetljena, kresovi so žareli v lepo noč, na visokih mlajih so blesteli lampijoni in naše slovenske trobojnice so ponosno plapolale nadvojvodinji Elizabeti in njenemu soprogu v pozdrav! Na raznih krajih so se svetili pomembni napisani na transparentih. Prebivalstvo je stalo v špalirju ob cesti in navdušeno klicalo »Živio«. Pri pošti na Bledu je bil napravljen mogočen slavolok, jezero je bilo obkroženo z lučicami, vse je bilo razsvetljeno, celo na Visojnici je gorel kres. Od pošte naprej do Windischgratzove vile je bila cesta preprežena s krasnimi lampijončki. Red je bil vzoren. Na Bledu smo pri vsprejemu opazili tudi požarne brambe iz okolice. O jutrišnjih prireditvah smo poročali včeraj. Visoka poročenca ostaneta na Bledu do 31. t. m. in odpotujeta na to v Italijo.

Osebnosti včeraj. Včeraj je iz Trsta odpotoval g. Viktor Kalster z gospo materjo na jug, da se ozdravi od posledic bolezni, prestane v Rusiji. — Čast. gospod Kasaver Meško, znani slovenski pisatelj, je postal župnik pri Sv. Danielu pri Prevalju. — V Gornji Radgoni se je poročil g. Janko Čirič z gospičico Ivaniko Avgustino, vrolo Slovenko. — V ponedeljek dne 20. t. m. je obhajal č. g. župnik in duh. svet. Mat. Karba v Zrečah petdesetletnico svojega življenja, v sredo dne 22. t. m. pa č. g. župnik in duh. svetovalec Mat. Wurzer v Rušah sedemdesetletnico. Obema kličemo: Še mnoga leta! — Iz lavantinske škofije poročajo nadalje: Župnijo Sv. Venčesla nad Slov. Bistrico je dobil č. g. Pankracij Gregorec,

kapelan v Mozirju. — Na Dunaju je nevarno obolet duhovnik lav. škofije, gospod Jakob Planinšek in se sedaj nahaja v bolnišnici usmiljenih bratov. Nevarno obolet je tudi č. g. župnik G. Presečnik v Frankolovem. Priporočata se v molitev!

Grozno hudodelstvo v Borovnici. Poroča se nam: Grozno hudodelstvo, ki se je dogodilo v Borovnici, je vse ljudstvo borovniško silno razburilo. Oba dneva je vse govorilo o groznem umoru ter ugibalo različne stvari o njem. V obilnem številu so hodili gledat, ko sta ležala mrtveca v mrtvašnici. Danes ob 2. uri popoldne je prišla vojaška komisija, da je odprla truplo gosp. Žumra. Velikanska množica radovednega ljudstva je pričakovala izida komisije in pogreba. Dognalo se je, da je morilec Anton Janež (ne Janoš) doma iz Dolenjvsi pri Ribnici, ustrelil g. Žumra iz male daljave od spredaj v levo stran malo pod sklepnico. Krogla 10 mm debela je prestrelila žilo odvodnico, šla postrani skozi prsno duplino mimo 7. in 8. rebra, kjer je obtičala. Pogreb, ki se je vršil malo po 4. uri popoldne, je bil jako slovesen. Iz posebne prijaznosti je spremljal pogreb zraven domače duhovščine pokojnikov prijatelj g. župnik iz Presejca. Za krsto so šli poleg ometa, bratov in sorodnikov g. ritmojster Meden, izredno veliko število pokojnikovih tovarišev, veliko borovniških prijateljev in znancev in drugo ljudstvo. Ves pogreb je pričel, kako je bil pokojni priljubljen pri vseh in užival splošne simpatije. Naj počiva v miru blaga duša!

Predavanje v Idriji. Pribodnje nedeljo bo predaval v Idriji gosp. Rudolf Segar: »Kdaj smo imeli v Ljubljani vseučilišče?«

Iz Podnarta na Gorenjskem. Izjava. »Slovenec« je pred kratkim prinesel novico, da smo se Podnarčani v obilnem številu udeležili shoda soc.-dem. v Radovljici. Ker bi po tem dopisu lahko marsikdo mislil, da je Podnart pravo gnezdo soc.-dem., izjavljamo, da s soc.-dem. nismo v nobeni zvezi in se tega shoda tudi nismo prav nič udeležili. Podnartovčani.

Domača umetnost. Naš dobroznani domači umetnik, g. akad. podobar Alojzij Progar v Celovcu, je zopet dovršil lepo umetniško delo. Za podružnico sv. Ožbolta pri Ptujju je namreč napravil nov glavni altar. Altar je izdelan jako pravilno iz lesa v čistem gotičnem slogu ter je v svoji sestavi nekoliko podoben glavnemu altanju v Velikovcu, katerega je izdelal isti umetnik. Posamezni deli so bogato pozlačeni. Na vrhu so trije baldahini, v srednjem je podoba Srca Jezusovega, v drugih dveh okraski. Glavni kinč altara so tri podobe: srednja sv. Ožbolta, ob straneh sv. apostolov Petra in Pavla. Ob tabernaklju so podobe štirih evangelistov s simboli. — S tem delom je g. Progar znova pokazal, da nam v naše cerkve ni treba vlačiti raznih tujih »umetnikov« ter cerkvenega kinča naročevati od daleč. Skušnja nas uči, da so se mnogokje za drag denar nabavili »umotvorci«, ki so vse drugo nego našim cerkvam v kras! Hvala Bogu, imamo dosti domačih mojstrov, ki nam morejo v takih slučajih preskrbeti vsega, kar treba. — Omenjena cerkev sv. Ožbolta se zdaj po trudu vč. g. župnika o. Alfonza Sveta vsa lepo pravnava.

Nov slovenski list. »Glasnik najsvetejših orec« je začel 20. prosinca t. l. izhajati v Selnici ob Dravi. Izdaja ga tamošnji gospod kapelan. Izhajal bo enkrat na mesec in sicer 20. dne vsakega meseca. Naročnina za celo leto znaša 80 vin. Prinašal bo v poljudni obliki razne članke o češčenju presvetega Jezusovega Srca in Matere Božje, posebno se bo bavil z dogodki, ki so v zvezi s tem češčenjem, in katere priprsto ljudstvo najraje prebira. Oziral so bo tudi na razvoj katoličanstva med razkolniki in vnamal bralce, da tudi oni po svoji moči pospešujejo njih zjedinenje s katoliško cerkvijo.

Nova hranilnica in posojilnica se je ustanovila v Naklem pri Kranju. Nje načelnik je ondodni kaplan č. g. Blaž Rebol, v odboru pa poleg drugih župan gosp. Jos. Košir.

«Südmarka». Südmarkine užigalice so prinesle temu, Slovincem toliko nevarnemu društvu 1900. leta 5116 kron, 1901. leta pa

celo 7722 kron dobička. V tem je za nas Slovence pač važen opomin, da rabimo le užigalice Ciril-Methodove družbe!

Obč. volitev v Ormožu. Včeraj je volil v Ormožu III volivni razred. Slovincem ni bilo blizu! Nemcev je prišlo na volišče 92 in — zmagali so.

Koroške novice. Za načelnika oeslovske pošte je imenovan kontrolor g. Jan. Kopper. — Za gimnazijskega profesorja v Beljaku je imenovan g. V. Dolenc v Budjevicah. — Svoj 103. rojstni god je dne 17. jan. obhajala Katarina Glančnik v celovski mestni hiralnici. Starke je še zdrava in primeroma dosti čila. — Kmetijska družba ima svoj občni zbor dne 12. marca v Celovcu. — Z bodočim šolskim letom se na beljaški gimnaziji otvori poseben pripravljalen razred. — Poštno oddajnico so dobili z dnem 16. t. m. v Črnečah. — Dne 14. jan. je pogorela Bankova bajta v Kazazah pod Celovcem. Škode je 4000 K; zavarovan je bil posestnik za 1400 K. — Začetkom februarja se otvori mestna elektrarna. Dosedanji poskusi so se dobro obnesli. — Po begnila sta dne 13. t. m. iz Celovca dva huzarja. Enega so vjeli blizu Št. Jakoba, drugega v Grabštanju. — V Knapenbergu je zasulo rudarja Probharta, ko je delal v jami. — Glavna tobačna prodajalnica v Velikovcu se odda v najem. Ponudbe je vložiti do dne 3. febr.

Pri boju s dragonci v Mariboru, o katerem smo včeraj poročali, je bil hudo ranjen tudi polic. stražnik Karol Drogenik. Dobil je od dragonca s sabljo tak mahljaj po glavi, da se je zgrudil na tla. Tudi stražnik Kressl je ranjen.

Važna nadučiteljska služba. Pri Kapeli je razpisana služba nadučitelja do zadnjega januarja. Slovenski učitelji, prosite za to važno mesto v obilnem številu.

Državna ognjegasna zveza bo imela svoj VII. občni zbor v Solnogradu v dneh 15. do 17. avg. tega leta.

Stavka v tvornici za žido v Stračicah. Predvčeršnjim je v Stračicah v tvornici za švilo ustavilo delo okoli 170 delavcev in delavk. Vzrok je, ker je vodstvo hotelo delavcem plače premeniti, nekaterim znatno znižati, drugim pa neznatno zvišati. V tvornici dela okoli 1000 delavcev in delavk. — Goriški magistrat je posredoval brezuspešno. Kot posredovalci se vsiljujejo znani socijalni demokratje. Brzojavnim potoom so pozvali obrtnega nadzornika Cogliavina, katerega pričakujejo danes.

Bolno dekletce na ognjišču zgorelo. V Rojanu je 18letna Ana Antončič že dolgo časa ležala bolna v postelji. Včeraj je bila sama doma. Vstala je iz postelje in se plazila v kuhinjo po juho. Pred ognjiščem so jo obšle slabosti. zgrudila se je s telesom na ognjišče, ogenj se je prijel njene obleke in je tako na ognjišču v pravem pomenu besede zgorela. Mati nesrečnega dekleta je skoro zbraznela žalosti.

Število zdravnikov v Avstriji. Po zadnjem uradnem izkazu je v Avstriji 10.895 zdravnikov, 319 več ko v prejšnjem letu. Na Kranjskem so 103, v Ljubljani 36; na Štajerskem jih je 669, na Koroškem 144, na Primorskem 327.

Razpisano učno mesto. Na enorazrednici v Kolovratu je s koncem marca popolniti mesto učitelja. Prošnje sprejema do dne 5. februarja okrajni šolski svet v Litiji.

***

Od raznih strani. Potres v Zagrebu. Dne 23. t. m. ob 8. uri 40 minut zjutraj so čutili v Zagrebu zopet lahki potresni sunek. — Zver. V Würzburgu so zaprli nekega pekovskega mojstra, ki je nenravno izrabljaj majhna deklice, ki so mu raznašale kruh. Njegovih žrtev je 30. Deklice so mu morale pred križem prisegati, da ga ne bodo izdale! — Cesar Viljem in delavci. Cesar Viljem je te dni srečal v Berlinu nekaj brezposelnih delavcev, katerih pozdravu je prijazno odzdravil. Poklical je policijske uradnike in se pričel informirati o delavcih. Izrekel je, da bo prijel inicijativo, da se brezdelnost kolikor mogoče omeji. Izrekel je željo, naj se razsvetljava povodom njegovega rojstvenega dne opusti in naj se dotične svote raje izročijo dobrodelnim namenom. — Zopet požar gledališča. V Rovigu je ondodno gledališče popolnoma pogorelo. — Hčer maščeval. Carinski nadzornik

Franci je v Neapolju ustrelil na cesti grofa Ernsta del Balzo, ker je le ta zapeljal njegovo hčer in jo potem zapustil. — Kralj je kralj Schwab v Ameriki je našel svoje sorodnike v osebi vdove nekega krovcva Julija Schwaba in njegovega sina Rudolfa ki stanujeta v Budimpešti. Vprašala sta ameriškega milijonarja, ako jima je kaj v sorodu, in res se je sedaj sorodstvo dognalo. Rudolf Schwab je milijonarjev — nečak, ki s svojo materjo v kratkem odpotuje v Ameriko k bogatemu svojemu sorodniku. — Velik požar v Kapstadtu. V središču Kapstadta divja grozen požar. Ogenj je bruhnil na dan vzaloga blaga tvrde Robertson. Zmaga žene. Na Norveškem je sprejeta postava, vsled katere smejo ženske opravljati sodnijske posle. — Samomor zdravnika. V Gradcu se je zastupil zdravnik dr. Jož. Klammer. — Mesto na potovanju. Mesto Creighton v Nebraska v Ameriki se bode preselilo te dni 12 milj proč od dosedanjega svojega kraja s poslopji in z vsemi pritliklinami. Američani znajo! — Nemiri v Barceloni se mej delavci množe. 3000 delavcev je zagrozilo včeraj, da oropa prodajalnice in da pojedo živali zoologičnega vrta, ako se jim ne dá podpore.

Društva.

(Gledališke predstave »Bralnega in pevskega društva Maribor«) ne bo v nedeljo dne 26. t. m. Namesto tega pa bode koncert z godbo in petjem v restavraciji »Narodnega doma«. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 30 vin.

(Občni zbor »Bolskega in podpornega društva pomočnih in zasebnih uradnikov za Kranjsko«) ki se je vršil dne 18. t. m. zvečer, je bil razmeroma precej dobro obiskan. Otvoril je istega mestu odstopivšega predsednika g. Fr. Kandarceta njegov namestnik g. V. Widmayer in v kratkih potezih narisal društveni razvitek v preteklem letu. Na to je poročal tajnik gospod Florijančič o odobrovanem delovanju. V preteklem letu je društvo imelo 79 rednih in dva častna člana. Kot dobrotniki so podpirali društvo: Visoki železni zbor z 200 K, slavni občinski svet ljubljanski z 200 K in slavna kranjska hranilnica z 200 K. Odbor je imel 12 rednih sej, v katerih je rešil 118 vlog. — Blagajnikovo poročilo izkazuje: 8947-58 K dohodkov ter 1729-95 K stroškov, torej prebitka 7217-63 K. Mej letom je oblolelo 18 članov, ki so se deloma doma, deloma v bolnici zdravili. — V odbor so bili izvoljeni naslednji gg.: Ernest Sežun, magistratni uradnik, predsednik; A. Benšek, uradnik »Slavije«, njegovim namestnikom; Ciril Globočnik, uradnik »Slavije«, blagajnik; J. Tomazič magistratni pom. uradnik, tajnik; odborniki pa: M. Negovetič, Fran Nedeljko in Fr. Orehek; namestniki: F. Windisch, uradnik »Slavije«, Al. Benda, manip. uradnik mestnega magistrata, in J. Nič, pom. uradnik; ter revizorjema: R. Boltavzar in A. Štamcar. — Odsek ad hoc je izdelal načrt za spremembo pravil, katerega bo razpravjal v kratkem sklicani izredni občni zbor. Načelnikov namestnik je na to zaključil občni zbor, izrekel zahvalo tukajšnjim dnevnikom za objavljenje društvenih zadev, kakor tudi članom za udeležitev, in priporočal vsakemu, da deluje v svojem krogu za društvene interese.

(»Blejski dom«) Koncert in deklamacija na korist revni šolski mladini cesar Franc Jožefa I. ljudske šole v Gradu, ki se priredi dne 26. jan. v proslavo poroke Nje ces in kr. Visokosti nadvojvodinje Marije Elizabete s princem Otonom Windisch-Grätz. Vpored: I. 1. Haydn: Cesaraska pesem, unisono, s spremljevanjem klavirja in harmonija, pojo šolski otroci in pevski zbor bralnega društva. 2. a) Jos. Stritar: Tožba zajčeva (Lojzek Rus). b) Jos. Stritar: Lisičja tožba (Andr. Ambrožič). 3. P. H. Sattner: Po zimi iz šole, mešan zbor, pojo šolski otroci in pevski zbor bralnega društva. II. Jos. Petz: Štirje letni časi, dvoglasni zbor, soli in deklamacija, s spremljevanjem klavirja in harmonija. Pomoč: Tilka Vovk. Poletje: Olga Verderber. Jesen: Mar. Rus. Zima: Mat. Štiblj. Spremljevanje na klavirju prevzame najprijaznejše gospa Marija Klimek. Začetek ob 4. uri pop. Cene prostorom: Sedeži I.—IV. vrste 2 K, V.—VII. vrste 1-20 K, od VIII. dalje 80 h, stojišča 30 h. Z ozirom na blag namen se preplačila hvaležno sprejemajo. Odbor.

(Marijina družba na Bledu) vabi k zabavnemu večeru, ki bode v nedeljo, dne 26. januarja in nedeljo, dne 2. februarja 1902 v »Marijini dvorani stare šole v Gradu. Vpored: 1. P. H. Sattner: »Opomin k petju«, mešan zbor. 2. I. Labarnar: »Rožice«, mešan zbor. 3. M. Vilhar: »Planinarica«, I. Žirovnik: »Tičke«, Dr. G. Ipavec: »Predica«, ženski zbor. 4. P. H. Sattner: »Na planine«, mešan zbor. 5.

I. Fleišman: »Triglave«, mešan zbor. 6. Prolog k igri: »Lurška pastarica«, govori Terezija Tavčar. 7. Lurška pastarica. Igrakaz v petih dejanjih. — Pridetek obkrat ob 6. uri zvečer.

(Društvo »Zvezda« na Dunaju) ima v nedeljo 26. t. m. v dvorani »Zum Regensburgerhof«, I. Sonnenfelsgasse 2, drugi svoj občni zbor po sledečem redu: 1. pozdrav predsednika, 2. poročilo tajnikovo, 3. poročilo blagajnikovo, 4. poročilo preglednikov, 5. volitve, 6. prememba pravil, 7. slušalni predlogi. Začetek ob 5. uri popoldne. Po obnem zboru prosta zabava. Prijatelji društva dobro došli!

Telefonska in brzovjavna poročila.

Bled, 24. jan. Ob pol 12. uri je tukajšnji g. župnik Oblak maševal visokima novoporočencema. Popoldne sta se pripeljala Visokoista poklonit gospodu župniku.

Dunaj, 24. jan. Z ozirom na poročila raznih nemških listov o izjavi nadvojvode Frana Ferdinanda glede nemškega državnega jezika, konstatujejo češki listi, da nadvojvoda ob novem letu sploh ni sprejel nobene takega državnika, katerega navajajo nemški listi, dr. Körberja pa sploh že nekaj tednov ni sprejel. Poročilo nemških listov torej ne bo resnično, kar potrjuje sedaj tudi oficijelni »Fremdenblatt«.

Dunaj, 24. jan. »N. W. Journal« javlja, da se je kardinal Gruscha obrnil do cesarja s spomenico, v kateri se pritožuje nad stališčem vlade z ozirom na proticerkveno agitacijo Vsenemcev. Cesar je spomenico prijazno sprejel, a je izrekel, da je stališče vlade korektno. Vlada more nastopiti le proti nezakonitostim. Vlada bode torej ostala pri sedanjih svoji taktiki.

Dunaj, 24. jan. Ravnatelj srednje šole v Pazinu, Matejčič, je imenovan deželnošolskim nadzornikom za Primorsko.

Budimpešta, 24. januarja. Veliki mlin »Konkordia« je popolnoma pogorel; dva ognjegasca sta se ponesrečila. Škoda cenijo na tri milijone, ker je zgorela velika množina pšenice.

Bukarešt, 24. jan. Ker je ministrijski predsednik Sturdza začasno prevzel portfelj finančnega in vojnega ministertva, je oddal začasno zunanje zadeve ministru za javna dela.

Zofija, 24. januarja. Radi sleparij s kolki v državni tiskarni je aretiran en stotnik in neki poslanec. Glavni sokrivec je bil neki odvetnik, ki se je pred aretacijo zastupil.

Atene, 24. januarja. Ko se je danes kralj Jurij sprehajal po dvornem vrtu, planil je z odprtimi nožem nanj neki človek. Nadzorniku grajskega vrta se je posrečilo, vreči se med kralja in napadalca in tako odvrtiti od kralja nesrečo. Nadzornik je ranjen, napadalec aretiran. Identiteto napadalcevo še niso dognali.

Bruselj, 24. jan. Kakor se je šele sedaj izvedelo, moral se je angleški general Carrington z vsem svojim štabom o Božiču udati v Magali gorah burskemu poveljniku Delareyu.

Pretorija, 24. jan. Oddelek kakih 150 Burov je napadel četo črncev pod varstvom 25 mož Yeomanry-polka. Napadeni so se morali udati. Buri so izgubili štiri može, štiri so ranjeni.

UmpH so:

22. januarja. Franciška Podreberšek, nadstražnika žena, 25 let, Cesta na loko 13, vnetje ledvic. — Karol Jesenko, zavarovalni uradnik, 37 let, Cerkvene ulice 21, erysipelas

Dunajska borza

dne 24. januarja.

Skupni državni dolg v notah	100-55
Skupni državni dolg v srebru	10-40
Avstrijska zlata renta 4%	120-55
Avstrijska kronska renta 4%	97-55
Ogerska zlata renta 4%	119-75
Ogerska kronska renta 4%	96-15
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1611-—
Kreditne delnice, 160 gl.	651-25
London vista	239-20
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117-15
20 mark	23-44
20 frankov (napoleonador)	19-02
Italijanski bankovci	93-30
C. kr. cekini	11-30

Zitne cene

dne 23. januarja 1902.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad	K 9-64 do 9-65
Rž za pomlad	8-11 do 8-12
Koruzza za maj-junij	5-72 do 5-73
Oves za pomlad	7-85 do 7-86

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april	K 9-40 do 9-41
oktober	8-45 do 8-46
Rž za april	7-88 do 7-89
Oves za april	7-56 do 7-57
Koruzza za maj	5-41 do 5-42

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 9-80 do 10-10
južne žel.	9-50 do 10-00
Rž	7-95 do 8-10
Ječmen	7-20 do 8-60
ob Tisi	6-75 do 7-75
Koruzza ogerska, stara	5-60 do 5-70
nova	5-45 do 5-55
Činkvant	6-50 do 7-00
nova	6-15 do 6-50
Oves srednji	7-70 do 7-90
Fizol	7-75 do 10-75

Meteorološki poročilo.

Višina nad morjem 306 žm. srednji snežni lik 758-11 mm

čas opazovanja	stanja barometra v mm	temperatura po Celziju	Vetrovi	Nalo	Prelivna količina
23. 9 zveč.	742.2	0.3	sl. jvzh.	jasno	
24. 7. zjutr.	740.2	-1.1	sl. szah.	megla	0.0
2. popol.	737.8	5.1	sr. jzah.	oblač.	

Srednja večerajnja temperatura 0.6 normale -2.2

Laki za kočije, podstavke in razkrojljivi laki

tvrdke W. Harland in sin v Londonu so izmed vseh lakov, kar se jih izdeluje na Angleškem, priznani najboljši, ker se hitro suše ob vsakem letnem času in dajo izredno krasen lesk. Ti laki so najtrebnejši in ne povzročajo niti marog, niti ne postanejo bledi. Dobé se po tovarniški ceni pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Francišanske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju. 9 11-6

Mlad trgovski pomočnik

želi premeniti svojo službo. Izurjen je v specerijski in manufakturni stroki. Nastopi lahko takoj.

Ponudbe pod »U. g b.«, poste restante Dob (posta). 61 6-6

Štev. 46.055.

Ustanove za gimnazijalce.

Od prvega semestra tekočega šolskega leta naprej ste izpraznjeni

dve mesti Jernej Sallocher-jeve dijaške ustanove

po 100 kron na leto.

Pravico do te ustanove imajo dijaki na ljubljanskih gimnazijah, ki so na Kranjskem rojeni, ubogi, pridni in pa lepega vedenja.

Prošnje za podelitev teh ustanovnih mest morajo biti opremljene s krstnim listom, z ubožnim listom ter s šolskim spričevalom zadnjega semestra in jih je vložiti do konca tega meseca pri pristojnem šolskem ravnateljstvu.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dne 3. januarja 1901.

Slavnemu tukajšnjemu in potujočemu občinstvu naznanjam uljudno, da sem prevzel v **Grajzarjevem hotelu na Dunajski cesti št. 32 v Ljubljani**

restavracijo

v kateri postrezam cenjenim gostom z najbolje pripravljnimi gorkimi in mrzlimi jedmi in z najboljšimi pijačami.

Točil bodem le najizbornejša pristna domača dolenska, stajerska (bizeljska) in istrska bela, rudeča in črna vina, Reisinghaus-ovo mareno pivo itd. itd.

V hotelu dobti je vsak čas na novo in lepo opravljene sobe, katere so slav. potujočemu občinstvu zelo prikladne, ker stoji hotel ob Dunajski cesti prav blizu kolodvora južne železnice.

Drage volje sprejemam tudi mesečne naročnike na kosilo in večerjo, in zagotavljam vsikdar točne postrežbo in najnižje cene, se uljudno priporočam za prav mnogobrojni obisk in beležim z odličnim spoštovanjem

69 3-3

Ivan Pešec, poprej gosliničar pri Jamšek-u

Novo! Novo!

Obrednik za organiste.

Obsega vse obrede, ki se obhajajo med letom po župnijskih cerkvah na deželi na pr. na Svečnico, Pepelnico, Cvetno nedeljo, Veliki teden, Markovo l. t. d., blagosloavljenje vode na praznik sv. Štefana, vina na god sv. Janeza, hiš na god sv. Treh kraljev, nove šole, novih orgelj itd., sprejem novega župnika, škofa itd.

Knjiga lično v platno vezana z rudečo obrezo stane s pošto vred 1 K 60. v pri založniku č. gospodu **M. Straki**, kn. šk. revidentu v Mariboru. Štajersko.

Novo! Novo!

Slovenska liturgična knjiga! 1215 4-2

Koristni napisi v navadnih notah!